

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Лі Хаосюань «Формування музично-виконавської компетентності
майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української
фортепіанної школи»**

**подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Відповідно до завдань національної освітньої політики, сучасна мистецька освіта спрямовується на підвищення якості підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Дієвим чинником вирішення цих є трансформація педагогічних пріоритетів у напрямі особистісно та компетентісно орієнтованого навчання, оскільки сприяє формуванню професійних якостей вчителя музичного мистецтва, підвищенню рівня їх музично-виконавської компетентності. Вказане зумовлює потребу створення спеціальних умов і відповідного методичного забезпечення музично-виконавської підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, що ґрунтується на здобутках української фортепіанної школи.

Об'єктивна необхідність осмислення та цілеспрямованого використання потенціалу української фортепіанної школи як вагомого чинника формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів визначає актуальність дослідження. За словами автора, актуальність дослідження також підтверджує необхідність «впровадження творів українських композиторів в освітній процес як важливої складової формування музично-виконавської компетентності майбутніх фахівців» (с.19).

Слід зазначити, що останніми роками актуальність проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва помітно підвищилась. Водночас, цілісного її вивчення та обґрунтування у мистецько-науковій праці ще не має, що свідчить про наявність суперечностей між: об'єктивною потребою сучасної освітньої системи у кваліфікованих фахівцях сфери музичного мистецтва та недостатнім рівнем сформованості їх музично-виконавської компетентності; вимогами педагогічної практики щодо обґрунтованого супроводу процесу формування музично-виконавської компетентності студентів педагогічних університетів і відсутністю цілісної системи методичного забезпечення його реалізації; наявністю науково-теоретичних здобутків, що доводять пріоритетність музично-виконавської компетентності в структурі художньо-освітнього процесу та відсутністю критеріїв і показників її оцінки; широкими можливостями використання української музичної спадщини під час формування музично-виконавської компетентності та відсутністю системної практики її обґрунтованого впровадження в освітній процес (с.20).

Зазначене ще раз підкреслює актуальність проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи, вирішення якої є надзвичайно важливим для сучасної мистецько-педагогічної практики.

Важливо, що дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнській національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160). Тому заявлена робота є актуальною та перспективною як у науковому, так і практичному аспектах, адже виявляє виклики і проблеми та пропонує шляхи їх розв'язання.

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 27 жовтня 2022 р.).

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертаційна робота Лі Хаосюань привертає увагу своєю актуальністю, науковою новизною, практичною значущістю. Успішному здійсненню наукового пошуку сприяла чіткість у визначенні наукового апарату - мети, об'єкту, предмету, завдань та методів дослідження. Структура дисертації відповідає логіці наукового дослідження, в якому гармонійно поєднуються теоретичні та практичні пропозиції, прослідковується чітка послідовність та наступність у викладенні матеріалу, використовуються доцільні методи та методики, що дозволило отримати об'єктивні результати.

Основні результати дисертації отримані дисертанткою особисто та визначаються науковою новизною, а саме: вперше здійснено комплексне дослідження проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи, визначено музично-виконавську компетентність як здатність та спроможність високо кваліфіковано здійснювати творчу музично-мистецьку діяльність у різних її проявах і формах на високому музично-професійному рівні в залежності від сучасних культуротворчих запитів та з урахуванням історико-культурної традиції української фортепіанної школи.; визначено компонентну структуру досліджуваного феномена, що охоплює усвідомлено-мотиваційний, інтелектуально-творчий, особистісно-стильовий, методико-технологічний, виконавсько-презентаційний компоненти, кожний із яких включає у свій склад критерії оцінювання рівнів сформованості (мотиваційно-рефлексивний, змістовно-інтерпретаційний, індивідуально-стильовий, конструктивно-технологічний, художньо-комунікативний); запропоновано умови формування прогностичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки (створення психологічної налаштованості студентів до виконавства на основі рефлексивно-позиційного визначення; розширення на основі задачної технології знань культурологічного, теоретико-методологічного, історико-стильового та

інтерпретаційно-аналітичного характеру; стимулювання потреби виконавської самореалізації студентів на засадах системного й цілеспрямованого їх залучення до концертно-проектного простору з урахуванням індивідуальних особливостей і технічних можливостей); розроблено поетапну методику формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи.

Висновки та результати дослідження є достовірними, оскільки забезпечені кількісним та якісним аналізом різноманітних теоретичних джерел, адекватними методами збору та обробки емпіричних даних.

3. Практичне значення одержаних результатів

Практична значущість результатів дослідження полягає у створенні та експериментальній апробації методичного комплексу з формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі поєднання ключових тенденції розвитку українського фортепіанного навчання, що сформувалися у педагогічній практиці провідних піаністів і педагогів України.

У межах дослідження запропоновано та обґрунтовано систему організаційно-педагогічних заходів, методів і прийомів, що інтегрують тенденції та принципи розвитку української фортепіанної школи. Запропоновані методи та педагогічні умови можуть бути використані в процесі викладання фахових дисциплін «Курс виконавської майстерності», «Музично-виконавський практикум», «Спеціальний музичний інструмент», «Основний музичний інструмент», «Практикум виконавсько-педагогічної інтерпретації інструментальних творів/вокально-хорових творів», «Ансамблеве музикування», «Виробнича (педагогічна) практика в закладах спеціалізованої мистецької освіти (I-IV класи)», «Виробнича (педагогічна) практика в закладах спеціалізованої мистецької освіти (V- VIII класи)»; «Виробнича (викладацька) практика в закладах мистецької освіти».

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка № 2244/ 22 від 02.12. 2026 р.).

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертаційне дослідження Лі Хаосюань є виваженим й структурно впорядкованим. Його вступна частина окреслює об'єкт та предмет дослідження, у ній коректно визначено мету, сформульовано завдання, що корелюються з її змістом; окреслено джерельну базу, методологічні засади, подано наукову новизну отриманих результатів, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження, зазначено обсяг та структуру роботи.

У першому розділі «Науково-теоретичні основи дослідження» з метою обґрунтування сутності та специфіки «музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва» розглянуто поняття «майстерність» (с.28,29), «виконавські уміння» (с.30), «виконавська культура» (с.32,33), «виконавська майстерність» (с.34-38), «інструментально-виконавська компетентність» (с.39), «музично-виконавський репертуар» (с.40),

«виконавський конкурс» (с.43), «педагогічна далекоглядність» (с.45), «виконавська увага» (с.47), «методична компетентність» (с.48), «українська фортепіанна школа» (с.52). Музично-виконавська компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва представлена авторкою як здатність майбутніх учителів музичного мистецтва високо кваліфіковано здійснювати творчу музично-мистецьку діяльність у різних її проявах, формах на високому музично-професійному рівні в залежності від сучасних культуротворчих запитів та з урахуванням історико-культурної традиції української фортепіанної школи як перспективної освітньої тенденції.

З історико-культурних традицій Лі Хаосюань розглядає розвиток української фортепіанної школи, узагальнивши здобутки західно української фортепіанної традиції (с.53), що сформувалася переважно на територіях Галичини, Закарпаття, Буковини та східної фортепіанної традиції (с.54), узагальнивши їх відмінності у вигляді таблиці 1.1.

Заслуговує на увагу визначення дисертанткою основних етапів (с.68) музично-виконавської діяльності представників української фортепіанної школи, представлених на рисунку 1.1.

У другому розділі «Методика формування музично-виконавської компетентності вчителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи» розроблено структуру музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що складається з усвідомлено-мотиваційного, інтелектуально-творчого, особистісно-стильового, методико-технологічного і виконавсько-презентаційного компонентів (с.84-101); обгрунтовано наукові підходи (компетентнісний, музикознавчий, культурологічний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-діяльнісний, гуманістичний, системний с. 104-126) та принципи (орієнтація на результат, практичної спрямованості, поліваріантності, синергетичного впливу, діалогу культур, історизму, позитивного ставлення до навчання, методичної адаптивності, принципи творчості, успіху, декомпозиції, людиноцентризму, унікальності, індивідуальності) формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; визначено педагогічні умови формування музично-виконавської компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки (с.128-134); розроблено модель формування музично-виконавської компетентності вчителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи, наочно представлену на рисунку 2.1. (с. 135).

У третьому розділі «Експериментальна перевірка методики формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі розвитку української фортепіанної школи» відповідно до структурних компонентів розроблено критерії та показники оцінювання музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (таб.3.1.), представлено оригінальний психодіагностичний комплекс, що включав «Тест мотивації досягнення» (ТМД) А. Мехрабиана, шкалу «Інтолерантність – толерантність до невизначеності» С. Баднера,

«Мельбурнський опитувальник прийняття рішень» І. Джаніса, Л. Манна, різноманітні опитувальники та авторські анкети.

Експериментальна перевірка ефективності методики формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи здійснювалась в процесі досить цікавого формувального експерименту, на якому враховувався співзв'язок кожного етапу з відповідною педагогічною умовою, музичний матеріал було сформовано як для українських так і для китайських студентів з використанням рефлексивних (щоденники виконавця, письмові рефлексії, самооцінка), дискусійно-аналітичних (групові обговорення, аналіз прикладів виконання), інтерактивних (імпровізації, колективні музичні експерименти) методів практичної роботи, а також методів самоусвідомлення та позиційного аналізу (таб. 3.9). Підведення підсумків дослідження здійснювалося на основі обробки експериментальних даних методами математичної статистики, зокрема критерію F^* Фішера. Вони засвідчили зменшення кількості студентів з низьким рівнем музично-виконавської компетентності та збільшення кількості студентів з середнім та високим рівнями. У цілому, аналіз результатів дослідження, представлених у третьому розділі та додатках, є переконливим і показовим.

Аналіз змісту дисертаційної роботи Лі Хаосюань дає підстави стверджувати не лише про його актуальність, а й про виваженість та цінність його змісту. Дану роботу можна характеризувати як завершену авторську теоретико-прикладну працю, в якій послідовно реалізовано всі поставлені дослідницькі завдання та досягнуто визначеної мети.

5. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Основні положення та висновки дисертаційної роботи викладено у 7 (6 одноосібних та 1 у співавторстві) публікаціях автора, із них: 4 – у фахових виданнях України, 3 – апробаційного характеру. Матеріали надруковано українською та англійською мовами.

6. Дискусійні зауваження та пропозиції до змісту дисертації

Проведене дисертаційне дослідження та здобуті результати у цілому заслуговують на позитивну оцінку, разом з тим вважаємо доречним назвати дискусійні положення та зауваження, а також побажання до змісту дисертації.

1. У підрозділі 1.2. актуалізовано методологічний потенціал української фортепіанної школи, проте окремі стильові й регіональні особливості, зокрема Одеської фортепіанної школи, могли б бути висвітлені більш детально для обґрунтування її впливу на формування музично-виконавської компетентності.

2. Аналіз науково-педагогічних підходів у роботі є достатньо широким, однак їх кількість видається дещо надмірною. Це певною мірою розширює теоретичний огляд, проте водночас послаблює чіткість методологічної основи

дослідження. У зв'язку з цим доцільним було б більш чітко окреслити провідні підходи, що безпосередньо покладені в основу розробленої автором методики.

3.Авторка переконливо демонструє ефективність запропонованої методики, проте було б доцільно розглянути можливості індивідуалізації навчальних завдань для студентів з різною виконавською підготовкою."

4.Робота виграла б, якщо дисертанткою було б кореспондовано досвід китайських дослідників щодо проблеми формування музично-виконавської компетентності.

Проте, висловлені зауваження не впливають на ґрунтовність і вагомість представленого до захисту дослідження, на його загальну позитивну оцінку. Дана робота є завершеним, цілісним, самостійно виконаним дослідженням обраної проблеми і свідчить про сумлінність автора, високий рівень компетентності у своїй проблемі.

7. Висновки

Проведений аналіз дисертаційної роботи Лі Хаосюань «Формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи» анотації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що вона є цілісним, самостійним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Лі Хаосюань заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного та
перформативного мистецтва

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Н.Г. Мозгальова

